

שמיד, אנטון

(Anton Schmid) (1900-1942). חייל גרמני, חסיד אומות העולם. ש' היה בוורמכט, הוצב בוילנה, והיה אחראי לאיסוף חיילים גרמנים תועים בקרבת תחנות רכבת והצבתם ביחידות חדשות. קבוצה גדולה של יהודים מגטו וילנה נשלחה לעשות עבודות שונות ביחידתו של ש': ריפוד, חייטות, מסגרות ותיקון נעליים, והוא זכה בחיבתם ובאימונם. בסוף 1941 החליט ש', שהיה נדהם מאכזריות רצח ההמונים בפונר, לעשות כול שביכולתו כדי לעזור ליהודים להינצל. הוא הצליח לשחרר יהודים כלואים בכלא לקישקי (Lakishki) שנודע לשמצה, הציל יהודים בדרכים שונות, ובחשאי הצליח להעביר מזון ואספקה ליהודים בגטו. בעת האקציות שערכו שם הנאצים הסתתרו יהודים במרתפי שלושה בתים שהיו בפיקוחו. ש' גם שיתף-פעולה עם דמויות בולטות במחתרת היהודית, ובהם מרדכי טננבוים (תמרוף). ש' עזר לחלק מן היהודים להגיע לורשה ולביאליסטוק כדי לדווח על רצח ההמונים בפונר, והסיעם מרחקים ארוכים במשאיתו. חלק מפעילי המחתרת היו נפגשים, מתכננים פעולות ואף לנים בביתו. הוא שלח יהודים אחרים לגטאות בטוחים יותר יחסית באותה עת: וורנובו (Voronovo, Werenow), לידה וגרודנו.

נסיבות מאסרו של ש' עודן לוטות בערפל. לימים התברר שבינואר 1942 נאסר, נשפט ונידון למוות בבית-דין צבאי, וב-13 באפריל 1942 הוצא להורג ונקבר בבית-העלמין של וילנה. ב-1964 העניק לו יד ושם את התואר חסיד אומות העולם.